

บทที่ 2

หลักการผลิตรายการวิทยุของสปอร์ต เรดิโอในช่วงเอเซียนเกมส์

ลักษณะทั่วไปของสื่อวิทยุ

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนประเภทเสียง ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีเครื่องรับวิทยุได้เป็นจำนวนมากๆ ในเวลาเดียวกันตามรัศมีกำลังส่งของเครื่องส่งของสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้นๆ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ที่ใดก็ตาม

นอกจากนี้วิทยุกระจายเสียงยังนับได้ว่าเป็นสื่อที่มีความรวดเร็วที่สุดด้วย เพราะผู้รับสาร (Receiver) สามารถที่จะรับสาร (Message) ที่ผู้ส่งสาร (Source) ส่งออกไปได้ในทันทีในขณะที่ทำการส่งสารกันอยู่ ส่วนเสียงที่ใช้ในการสื่อสารก็มีทั้งคำพูด ดนตรี เสียงประกอบ และเสียงจากเหตุการณ์จริง ซึ่งเสียงเหล่านี้เองที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารที่ส่งออกไปดียิ่งขึ้น เพราะการสื่อสารผ่านทางสื่อวิทยุนี้เป็นการสื่อสารโดยอาศัยเสียงแต่เพียงอย่างเดียว² ดังนั้น การใช้เสียงจากสถานที่จริง, เหตุการณ์จริง และบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การรายงานสด, การสัมภาษณ์สด จึงเป็นการทำให้ผู้ฟังรู้สึกสมจริง, มีส่วนร่วม และมีจินตนาการตามไปด้วย ซึ่งก็เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของการสื่อสารด้วยสื่อวิทยุกระจายเสียง

ลักษณะของสื่อวิทยุ

1. วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชน คือ สามารถส่งข่าวไปถึงผู้ฟังจำนวนมากในเวลาเดียวกันแม้ผู้รับจะอยู่ไกลเพียงใดก็สามารถส่งไปถึงได้ จึงสามารถมีสื่อสัมพันธ์ในลักษณะการสื่อสาร 2 ทางได้ แม้ว่าในบางครั้งการสื่อสารตอบกลับมาของผู้ฟังอาจจะเป็นการสื่อสารสัมพันธ์ตอบโดยทางอ้อม และอาจจะใช้เวลาบ้าง เช่น การใช้โทรศัพท์, จดหมาย หรือบางการเข้าร่วมรายการในช่วงกิจกรรม
2. วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีความทันเหตุการณ์มาก สื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวมาก ,สามารถเกาะติดสถานการณ์ และถ่ายทอดสดในเหตุการณ์สำคัญๆ เสมอ เพราะสื่อวิทยุไม่จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการในการส่งสารมากมายหลายขั้นตอนเหมือนกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์ หรือการผลิตหนังสือพิมพ์เราสามารถรายงานเหตุการณ์ผ่านทางสื่อได้ในทันทีโดยที่ในขณะนั้นเราอาจจะยังอยู่ในสถานที่เกิดเหตุอยู่ก็ได้

² ผศ.นภาพรณ อัจฉริยะกุล, รศ.วิจิตร ภักดีรัตน์, อ.สุมน อยู่สิน, เอกสารการสอนประกอบชุดวิชา “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์,” มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: หน่วยที่ 1-7.

3. วิทยุกระจายเสียงช่วยในการสร้างภาพ แม้วีทยุจะเป็นสื่อที่ได้ยินแต่เสียงแต่ก็ช่วยในการสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟังได้ และในบางครั้งยังสามารถสร้างภาพได้ดีกว่าที่สื่อโทรทัศน์ได้สื่อออกมาเสียอีก เพราะภาพที่เกิดจากสื่อวิทยุไม่ว่าจะเป็นขนาดหรือรูปทรงแล้วแต่เราเป็นผู้สร้างขึ้นมาเอง ในการเป็นส่วนช่วยในการสร้างจินตนาการนี้ก็จะทำให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายขึ้น และจดจำได้ง่ายด้วยเช่นกัน
4. วิทยุกระจายเสียงใช้ค่าใช้จ่ายน้อย เมื่อเทียบระหว่างสื่อต่างๆทั้งหมดแล้ว สื่อวิทยุถือได้ว่าเป็นสื่อที่ใช้ค่าต้นทุนต่ำ และใช้ค่าใช้จ่ายก็น้อยด้วย

นอกจากลักษณะโดยทั่วไปของสื่อวิทยุแล้ว คุณสมบัติพิเศษบางประการของสื่อวิทยุก็มีส่วนอย่างมากด้วยในการทำให้สื่อวิทยุในปัจจุบันนี้กลายเป็นสื่อยอดนิยม ซึ่งเราสามารถสรุปคุณสมบัติของสื่อวิทยุได้ดังนี้

คุณสมบัติพิเศษบางประการของสื่อวิทยุกระจายเสียง คือ³

1. วิทยุกระจายเสียงสามารถส่งสารไปได้ไกลที่สุด เข้าถึงคนได้จำนวนมากที่สุด และเข้าถึงผู้รับสารทุกประเภท รวมทั้งคนตาบอด และคนไม่รู้หนังสือด้วยเช่นกัน เพราะการรับสารจากวิทยุนี้อาศัยเพียงประสาทสัมผัสทางหูเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
2. สามารถรับฟังได้โดยไม่ต้องเลือกเวลา เพราะในปัจจุบันนี้เราจะพบว่าตามสถานี วิทยุต่างๆ มักจะมีรายการต่างๆ เสนอตลอดวัน และการรับฟังก็ไม่ต้องเลือกสถานที่ และยังเสียค่าใช้จ่ายน้อยอีกด้วย เพราะเครื่องรับมีราคาถูกและประหยัดไฟ
3. สื่อวิทยุมีความใกล้ชิดผู้รับสารและอาจสนุกกว่าการชมภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ด้วย เพราะสามารถจินตนาการได้ตามใจชอบโดยไม่ต้องถูกจำกัดด้วยภาพเหมือนอย่างการชมภาพยนตร์หรือโทรทัศน์

และจากคุณสมบัติพิเศษทั้ง 3 ประการนี้ จึงทำให้สื่อวิทยุกลายเป็นสื่อยอดนิยมไปในที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้วีทยุจะมีคุณสมบัติ ที่ดีอย่างไร สื่อวิทยุก็มีข้อจำกัดในตัวของตัวเอง เช่นเดียวกัน

ขอบเขตข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียง⁴

1. ข้อจำกัดจากลักษณะตามธรรมชาติของสื่อวิทยุ นั่นคือ ไม่สามารถเก็บไว้ได้, มีอายุสั้น หมายถึง เมื่อข่าวสารสารบางอย่าง หรือเรื่องบางเรื่องเมื่อได้ออกอากาศผ่านไปแล้วก็ไม่สามารถที่จะนำมาย้อนกลับมาฟังกลับมาคิดใหม่ได้ ซึ่งแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งแม้เวลา

³ โสภพรรณ ทิพย์ประไพ, "การผลิตรายการวิทยุเพื่อวัยรุ่น" สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต, คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 24-25.

⁴ Robert McLeich, "The Technical of Radio Production," Focal Press Limited, 1978: Page 18-19.

จะผ่านไปนานขนาดไหน ก็ยังสามารถนำมาอ่านหรือนำมาดูใหม่ได้ แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่ได้หมายความว่าเมื่อข่าวสารทางสื่อวิทยุที่มีอายุสั้น (Short lived) แล้วจะทำให้ข่าวสารนั้นยากแก่การทรงจำ หรืออาจจะลืมได้ เพราะถ้าหากผู้ดำเนินรายการสามารถทำให้ข่าวสารที่สื่อออกไปเข้าใจได้ง่าย ใช้ภาษาที่ดี แม้ช่วยอายุการที่ผ่านสื่อวิทยุไปจะสั้นแต่ผู้ฟังหรือผู้รับสารก็จะสามารถจำได้ และเกิดอิทธิพลต่อเขาได้ เพราะเขาเข้าใจในสารที่ส่งไปนั้น

2. กระบวนการคัดเลือกข่าวสารทางวิทยุจะแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์ คือ ในสื่อสิ่งพิมพ์เราจะพบว่า มีข่าวสารมากมายลงในหน้าต่าง ๆ พร้อมด้วยหัวข้อข่าว และเนื้อข่าวที่มีอยู่มากมายให้ผู้รับสารได้คัดเลือกรับข่าวสารตามแต่ที่เขาสนใจอย่างอิสระ โดยสื่อมีหน้าที่เพียงเสนอเท่านั้น ส่วนการเลือกรับข่าวสารเป็นหน้าที่ของผู้รับสาร แต่สำหรับสื่อวิทยุแล้วการกระทำเช่นนี้ทำได้ลำบาก ส่วนใหญ่แล้วสื่อวิทยุมักจะเป็นตัวคัดเลือก ข่าวสารเองส่วนผู้รับสารมีหน้าที่เพียงรับฟังข่าวสารที่ผ่านการคัดเลือกแล้ว ซึ่งกระบวนการเช่นนี้จะทำให้ผู้รับสารขาดความสนใจในข่าวสารนั้น ๆ และอาจจะเปลี่ยนไปรับข่าวสารจากสื่ออื่นที่เขาให้ความสนใจมากกว่าแทน เพราะฉะนั้นในประเด็นนี้ทางสื่อวิทยุจึงมีข้อจำกัดมากกว่าสื่ออื่น ๆ
3. ข้อจำกัดทางด้านเนื้อที่ หมายถึง สื่อวิทยุไม่สามารถที่จะเสนอข่าวสารที่ได้ละเอียด เท่ากับสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะข้อจำกัดทางด้านเนื้อที่หรือเวลาในการออกอากาศ เพราะฉะนั้นสื่อวิทยุจึงไม่สามารถให้รายละเอียดได้มากพอ สิ่งที่สื่อวิทยุเสนอออกไปส่วนมากเป็นสิ่งที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องนั้น ๆ เท่านั้น จึงทำให้สื่อวิทยุไม่สามารถสนองตอบในความต้องการของผู้รับสารได้มากพอ โดยหากจะพิจารณาถึงความต้องการและความสนใจของผู้ฟังแล้วนั้น ความต้องการข่าวสารข้อมูลก็นับเป็นอีกประการหนึ่งที่สามารถดึงความสนใจผู้ฟังได้ ซึ่งประเภทรายการที่ผู้ฟังสนใจ จากการสำรวจพบว่า ปกติผู้รับฟังวิทยุ นั้นจะรับฟังรายการบันเทิงมากกว่าการศึกษา และสามารถจัดประเภทรายการที่ผู้รับฟังมากไว้ตามลำดับดังนี้⁹
 1. Fun Media เป็นรายการที่ผู้ฟังมาก เพราะให้ความบันเทิงสนุกสนานแก่ผู้ฟังได้แก่ รายการบันเทิงทั่วไป
 2. Information เป็นรายการแจ้งข่าว ข้อมูล หรือข้อสนเทศต่าง ๆ ให้ผู้ฟังรับทราบ เช่น ประกาศราชการ รับสมัครงาน หรือเรื่องศึกษาต่อ เป็นต้น
 3. Knowledge รายการประเภทความรู้ สารคดีต่าง ๆ เป็นรายการที่คนรับฟังน้อยกว่า Fun Media เช่น รายการ 5 นาที สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เป็นต้น

⁹ สมภพ โรจนพันธ์, "ความรู้พื้นฐานการสื่อสารมวลชน," สำนักพิมพ์บรรณกิจ: หน้า 97-98.

จุดมุ่งหมายในการสื่อสารทางวิทยุกระจายเสียง^๑

1. เพื่อการส่งข่าวสาร (To Inform) การใช้วิทยุในการส่งข่าวสารนับเป็นจุดมุ่งหมายหลักที่มีมาตั้งแต่ต้นมนุษย์ได้เริ่มคิดค้นวิทยุหรือเครื่องมือในการสื่อสารมวลชนขึ้นมา เนื่องจากต้องการเอาชนะปัญหาเรื่องระยะทางในการติดต่อสื่อสารทางไกลไปสู่ผู้คนจำนวนมาก
2. เพื่อถ่ายทอดความรู้ (To Educate) เป็นจุดมุ่งหมายที่มีมาคู่กับการถ่ายทอดข่าวสาร คือ ต้องการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้คนจำนวนมาก
3. เพื่อให้ความบันเทิง (To Entertain) เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟังรายการที่ต้องการผ่อนคลายความตึงเครียดจากเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
4. เพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ (To Advertise and Public Relation) เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับวิทยุกระจายเสียงในประเทศทุนนิยม เพราะรายได้ส่วนใหญ่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงมาจากการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ให้สินค้าและบริการต่าง ๆ นั้นเอง

จากคุณลักษณะและจุดมุ่งหมายของการสื่อสารด้วยวิทยุกระจายเสียงดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนี้ ผู้ผลิตรายการวิทยุจึงต้องผลิตรายการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟังโดยพยายามใช้ข้อดีของสื่อวิทยุมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และลดข้อเสียของวิทยุให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อให้ผู้ฟังติดตามรับฟังอยู่ตลอดเวลา

ในช่วงเอเชียนเกมส์หลายสถานีวิทยุหลายสถานีเน้นการออกอากาศเรื่องข้อมูล, ผลการแข่งขัน และข่าวกีฬามากกว่าปกติเพื่อดึงความสนใจของกลุ่มผู้ฟังซึ่งในขณะนั้นให้ความสนใจกีฬาเป็นพิเศษ ทำให้เกิดเป็นการแข่งขันกันเสนอข่าวกีฬาขึ้น เพื่อดึงเรตติ้ง (Rating) ของสถานีให้สูงขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาคือผลทางธุรกิจนั้นก็คือรายได้จากผู้สนับสนุนรายการ (sponsor) นั้นเอง

หลักการแข่งขันกับสถานีวิทยุอื่น

1. พยายามนำเสนอรายการที่แตกต่างกัน โดยผู้ฟังจะเน้นการบันเทิงมากกว่าความรู้
2. พยายามนำเสนอรายการประเภทเดียวกันแต่ทำดีกว่า เช่น ผู้ร่วมรายการมีความน่าสนใจมากกว่า
3. พยายามนำเสนอขึ้นหน้า, ตัดหน้า, คร่อมเวลา ซึ่งทำให้ผู้ฟังต้องการความต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนไปฟังรายการของสถานีอื่น
4. จัดเป็นรายการพิเศษเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่นำเสนอโดยเฉพาะ

^๑ มาลีรัตน์ ฤกษ์ศิริ, "วิธีคิดและการเขียนในงานวิทยุกระจายเสียง," (สารนิพนธ์วารสารศาสตรบัณฑิตสาขาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 4

ในช่วงเอเชียนเกมส์ กีฬาเป็นสิ่งที่ผู้ฟังวิทยุส่วนใหญ่ให้ความสนใจ จึงทำให้สถานีวิทยุต่าง ๆ ทำการแข่งขันกันผลิตรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟัง และสิ่งที่สปอร์ต เรดิโอใช้เป็นจุดเด่นของสถานีเพื่อการแข่งขันกับสถานีวิทยุอื่นก็คือ

1. การเสนอข่าวกีฬาที่รวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ

ทฤษฎีผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gate Keeper Theory)

Kurt Lewin ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่ในฐานะผู้เฝ้าประตูข่าวสาร ซึ่งมีอำนาจที่จะตัดสินใจว่าข่าวหนึ่ง ๆ ควรปล่อยให้ผ่านไป (เพื่อนำเสนอในแต่ละสื่อ) หรือระงับไม่ควรปล่อยให้ผ่านไป ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของประตู (หรือความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของสื่อ) จะทำให้เกิดความเข้าใจในปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจของผู้เฝ้าประตูด้วย⁷

สรุปแล้วแนวคิดของ Lewin คือ บุคคลบางคนมีสถานภาพ และอยู่ในตำแหน่งที่สามารถจะมีอิทธิพลต่อชิ้นข่าวที่จะไหลไปตามช่องทางข่าวสารได้ดีกว่าบุคคลอื่น และบุคคลดังกล่าวก็อยู่ในตำแหน่งสำคัญ คือ ตำแหน่ง “ประตู” ซึ่งเข้าใจในระบบการทำงานของ “ประตู” ย่อมจะกลายเป็นความเข้าใจในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ “ผู้เฝ้าประตู” ด้วยเช่นกัน บุคลิกภาพของผู้เฝ้าประตูข่าว นับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งเช่นกัน รวมทั้งสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของแต่ละส่วนของประตูในช่องทางข่าวสารด้วย

ออรุข เลิศจรรยาภักดิ์ บอกว่า ผู้ปิดเปิดประตูข่าวสาร (Gatekeeper) เป็นบุคคลผู้ซึ่งควบคุมการไหลของข่าวสาร บุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าข่าวสารอะไรควรส่งต่อไป ข่าวสารอะไรควรส่งไปช้าสักระยะ หรือข่าวสารอะไรที่ควรตัดออกไปทั้งหมด บุคคลผู้ทำหน้าที่ปิดและเปิดประตูข่าวนี้นั้นอยู่ระหว่างตัวข่าวสารเองและผู้รับสารจากสื่อมวลชน

2. การสัมภาษณ์นักกีฬาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในประเภทกีฬาที่ประชาชนให้ความสนใจ

การสัมภาษณ์

วิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังติดตามรับฟังสปอร์ต เรดิโอ คือการสัมภาษณ์ซึ่ง “การสัมภาษณ์ที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่ดีของการสนทนา ผู้สัมภาษณ์ต้องรู้จักตอบสนองคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์และตัวเองอย่างจริงจัง มีมโนภาพแจ่มใส ทั้งหมดนี้ต้องมีใช้การเสแสร้ง ผู้สัมภาษณ์จะต้องสนใจในหัวข้อที่ตนสัมภาษณ์อยู่ไม่น้อย ต้องรู้จักโอนอ่อนผ่อนตาม และแก้ไขเหตุการณ์

⁷ Kurt Lewin, “Channel of Group Life,” Human Relations. 1,2 (1947): Page 5.

⁸ ออรุข เลิศจรรยาภักดิ์, โทรทัศน์: วิธีคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), หน้า 12.

เฉพาะหน้าได้ เมื่อสนทนาออกนอกเรื่องโดยไม่ได้คาดคิดไว้ก่อน คุณสมบัติที่ผู้สัมภาษณ์ควรมีคือ ความเห็นอกเห็นใจ อารมณ์ขัน และรับรู้สิ่งแวดล้อม เมื่อมีอะไรผิดแปลกออกมา คุณสมบัติเหล่านี้ย่อมช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ได้ข้อความตามที่ต้องการได้”⁹

ข้อควรปฏิบัติในการสัมภาษณ์ทางวิทยุ¹⁰

ในการสัมภาษณ์จะมีปัญหาบางอย่างเกิดขึ้นเพราะผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถตอบตามเจตนาของผู้สัมภาษณ์ต้องการ วิธีการป้องกันมีดังนี้

- ต้องพูดในเรื่องที่กำหนดไว้โดยตรงไปตรงมา หาทางป้องกันการพูดที่ไม่ถูกประเด็นที่ต้องการ หรือการพูดแบบกว้าง ๆ หละหลวมจนไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้น
- ควรมีการอธิบายประกอบโดยใช้เรื่องราวของบุคคลต่าง ๆ หรือในบางครั้งก็ควรมีการเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปมัยด้วย
- การสัมภาษณ์นั้นคือการพูดกัน การคุยกัน การสนทนากัน ทำให้ผู้ฟังรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นไม่ใช่เป็นการเทศนา หรือรายการอบรมตลอดจนการสอนวิชาความรู้ให้ประชาชนฟัง
- ควรพูดเรื่องราวที่ผู้ฟังฟังแล้วเข้าใจ ไม่ต้องมานึกคิด ควรพูดง่ายๆ ให้คนเข้าใจทันทีอย่าพูดเป็นปริศนา หรือพูดแบบสองแง่สองมุม

การป้องกันไม่ให้ผู้ให้สัมภาษณ์พูดนอกเรื่อง¹¹

การสัมภาษณ์ที่ดีควรมีความเป็นกันเองและต้องระวังอย่าให้ผู้ให้สัมภาษณ์พูดออกนอกเรื่องหรือโจมตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยที่ผู้สัมภาษณ์จะต้องระมัดระวังผู้ให้สัมภาษณ์ให้กลับเข้ามาในเรื่องที่สัมภาษณ์ เพราะธรรมดาคนเรามักจะพูดในเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้ถามอยู่แล้ว ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้สัมภาษณ์อย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบปัญหาอย่างไม่หยุด และไม่มีช่องทางให้ถามต่อ หรือสรุป ก็ยังเป็นปัญหายุ่งยากมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้อาวุโส วิธีการแก้ไขก็คือ ให้คลายตามในตอนแรกก่อนและหาทางพูดต่อมาในการเข้าสู่เรื่องราวหรือพูดตัดบทให้ได้

⁹ ผศ.อนันต์ธนา อังกินันท์, การผลิตรายการวิทยุ, อมรินทร์การพิมพ์: กรุงเทพฯ, 2524, หน้า 36.

¹⁰ ผศ.อนันต์ธนา อังกินันท์, เฟื่องอ้าง, หน้า 39.

¹¹ ผศ.อนันต์ธนา อังกินันท์, เฟื่องอ้าง, หน้า 38.

3. การเสนอรายการสารคดีสั้น ๆ ประกอบความรู้ในเรื่องการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ เช่น ประวัตินักกีฬา ความเคลื่อนไหวในวงการกีฬา และคู่แข่งที่สำคัญของนักกีฬาไทย

หลักสำคัญในการเขียนบทวิทยุ¹²

1. ต้องรู้จัก ทั้งเรื่องที่เขียน ผู้ฟัง ระยะเวลาของรายการ และวิธีการเขียนให้น่าสนใจ น่าฟัง
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนให้มากที่สุด
3. ลำดับเรื่องก่อนหลัง โดยเขียนหัวเรื่องเรียงลำดับตามความสำคัญ หรือกาลเวลาตามความเป็นจริง ดูให้สมดุลกันด้วย
4. ลงมือเขียนรายละเอียดของเรื่องตามหัวข้อที่จัดไว้แล้วพยายามเขียนให้กระชับชัดเจน ไม่คลุมเครือ โดยเฉพาะในตอนเริ่มต้นและตอนท้ายของบท คือแนะนำเรื่องนั้น ในลักษณะเชิญชวน ดึงความสนใจของผู้ฟังในประโยคแรก ๆ ให้ได้ แล้วดำเนินเรื่องให้ต่อเนื่องไปตลอด และจบในลักษณะที่ให้ผู้ฟังรู้สึกเสียดายว่าจบแล้ว

ข้อแนะนำในการเขียนบทวิทยุ¹³

1. ใช้ภาษาแบบการสนทนาหรือพูดคุยกัน ควรเป็นประโยคสั้น ๆ ง่ายๆ เข้าใจได้ทันที และควรใช้ประโยคบอกเล่ามากกว่าปฏิเสธ ผู้เขียนอาจจะพูดก่อนแล้วค่อยเขียน และให้นึกว่ามีเพื่อนฟังอยู่ด้วย และเขียนทุกคำลงในกระดาษ อย่าคิดว่าจะไปต่อเติมเอาทีหลังขณะที่อ่าน จะทำให้สะดุดไม่รื่นหู
2. หลีกเลี่ยงการใช้ประโยคยาว ๆ ที่เต็มไปด้วยคำคุณศัพท์มาก ๆ ที่ประกอบคำนาม คำเดียว ประโยคที่เชื่อมด้วย...ที่...ซึ่ง...หรือ...กับ...แต่... ฯลฯ บางครั้งทำให้เยิ่นเย้อมาก จนกระทั่งไม่ทราบความสำคัญของประโยคว่าอยู่ตรงไหน เมื่อนำมาใช้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมก่อน
3. คำเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นกันเองที่ใช้ในภาษาพูดทั่วไปอาจใช้แทรกลงในคำเขียนเพื่อให้อ่านออกเสียงจะทำให้บทวิทยุ นั้น สละสลวย รื่นหูชวนฟังมากขึ้น เช่น อ้อ...นะครับ... ที่นี้...ที่จริง... ฯลฯ แต่ควรจะต้องระวังอย่าใช้ให้ซ้ำกันบ่อยมากเพราะจะทำให้หน้าเบื่อ

¹² ผศ. บุญเกื้อ ควรรหาเวช, การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, พ.ศ. 2533, หน้า 84-85.

¹³ ผศ. บุญเกื้อ ควรรหาเวช, เพ็งอั้ง, หน้า 85.

ในช่วงการแข่งขันเอเชียนเกมส์สปอร์ตเรดิโอได้นำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการผลิตรายการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟังในขณะนั้น โดยที่มีความต้องการที่จะเสนอข่าวสารข้อมูลทางกีฬาที่ถูกต้องรวดเร็ว, สร้างความใกล้ชิดระหว่างนักกีฬาและผู้ฟัง รวมไปถึงการนำเสนอที่หลากหลาย ทำให้ผู้ฟังมีความสุขกับการติดตามกีฬามากขึ้น ซึ่งการผลิตรายการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟังในช่วงเอเชียนเกมส์นี้ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นใน การผลิตรายการของสถานีวิทยุสปอร์ต เรดิโอ

ชำนาญ หอสมุด